

Hovedstad: Teheran

Indbyggertal: 82.914.000 (2019)

Etniske grupper: Persere 51%, aserbajdsjanere 20%, kurdere 11%, arabere 3%, balucher 2%, lurer 2%, andre 11%

Sprog: Persisk (farsi) (officielt), azerisk og andre sprog fra den tyrkiske sprogfamilie, kurdisk, gilaki, mazanderani, luri, baluchi og arabisk

Religion: Muslimer (officiel religion) 99,4 % (shiitter 90-95 %, sunnimuslimer 5-10 % (2011))

Styreform: Republik, præsident

Iran

Iran er et af de mest befolkede lande i Mellemøsten. Landet har nogle af verdens største olie- og naturgasreservater.

Iran hed indtil 1935 Persien og var et af oldtidens mest magtfulde riger. Fra omkring 1000 f.Kr. befolkede iranske stammer det område, der i dag udgør det nuværende Iran. I 600-tallet e.Kr. blev Persien erobret af de muslimske arabere, og herefter begyndte islamiseringen af landet. I 1600-tallet blev shia-islam gjort til statsreligion. I 1979 blev Shahen (kongen) væltet af Khomeini (muslimsk diktator) under den islamiske revolution i Iran. Siden da har Iran været en islamisk republik, som styres efter den shiitiske ideologi, hvilket betyder, at islam og koranen sættes over de verdslige lovmønstre og at landet har en religiøs autoritet som øverste instans.

Religion

Islam er den største religion i Iran. Mange iranere ser islam som noget, der er blevet trukket ned over hovedet på dem siden den islamiske revolution, hvor styret blev omlagt til en islamisk stat. Dette kan for eksempel mærkes, når iranerne flygter fra Iran og ikke længere er tvunget til at bære tørklæde. Der er nærmest ingen iranere i Danmark eller andre mere frie lande, som bærer tørklæde. En stor del af folket i Iran kan ikke lide islam; det påtvinges dem af regimet. Generelt set er folk trætte af islam. Af dem, der støtter og bakker op om islam, er der mange, som får fordele i samfundet.

Forskelle mellem shia- og sunnimuslimer

Sunni:

- Udgør mellem 80-90% af verdens muslimer
- Mener at forbindelsen til profeten Muhammed skal hentes gennem handlemønstre, og ved at leve efter de adfærdsnormer, som profeten selv praktiserede.

Shia:

- Udgør mellem 10-20% af verdens muslimer

- Mener at Muhammeds fætter Ali havde været valgt til leder, og alle senere ledere, kaldet imamer, bør ifølge shia-islam nedstamme fra ham. De lægger særligt vægt på den status, som imam-slægten har.
- Ud over det shiamuslimske styre i Iran, er den demokratisk valgte alliance i Irak også orienteret mod shiaislam. Derudover er der større shiamuslimske befolkningsgrupper i Yemen, Azerbadjan, Libanon og Bahrain.

Høflighed

Iranere har en næsten overdreven høflighed og gæstfrihed, og det kommer til udtryk på forskellige måder i den sociale omgang.

”Tarouf” er et meget vigtigt begreb, som fylder rigtig meget for iranere, både i og uden for Iran. Det er noget, som ligger så dybt i iranerne, at de tager det med sig, hvis de flytter eller flygter til andre lande. ”Tarouf” betyder, at man som en høflighedsgestus gør eller siger noget, man ikke mener, men udelukkende siger det for at være høfligt. Hvis man for eksempel får besøg af en iraner, skal man konstant sige ”værsgo at tage...” og hele tiden tilbyde dem noget. Iranere vil nemlig ikke tage noget, før man har tilbudt dem noget mange gange (ofte fire-fem gange) og virkelig insisterer på det. Man skal nærmest tvinge dem, for at de tager imod, selvom de meget vel kan være meget sultne eller virkelig have lyst til det stykke kage. De prøver at lade som om, at de ikke er sultne eller ikke har lyst, fordi det er sådan, man er høflig i iransk kultur.

Her kan der altså opstå rigtig mange sammenstød og misforståelser mellem danskerne og iranerne, da danskerne er meget mere ligetil og i langt højere grad gør det, de har lyst til, hvis man ser generaliserende på det. Det kan iranerne altså opfatte som meget uhøfligt. Hvis nogle iranere for eksempel er hjemme hos nogle danskere, danskerne tilbyder dem et stykke kage, og de siger nej (hvilket de gør første gang), og danskeren så bare stiller kagefadet tilbage, vil dette støde de fleste iranere.

I den iranske kultur er det altså uhøfligt at sige ja første gang. Dette behøver man dog ikke tage højde for som dansker – man kan bare sige ja tak første gang. Dog er dette vigtigt for en dansker at vide den anden vej rundt; hvis en dansker for eksempel ønsker at invitere en iraner med hjem eller ud at spise, så er det vigtigt, at danskeren ved, at det er nødvendigt at insistere. Gentag gerne en invitation fire gange. Det er næsten, som om man skal tvinge folk, men det er helt okay. Det er sådan, deres kultur er.

Hvis du kender en iransk butiksejer, er det godt at vide, at han højst sandsynligt vil sige, at du ikke skal betale, fordi du er hans ven. Men hvis du undlader at betale, bliver han stødt eller ked af det. Så insister på at betale alligevel 😊

Noget andet, som er meget vigtigt i iransk kultur, og som også er en form for høflighed, er respekt for de ældre. Alle iranere har stor respekt for ældre mennesker. Man skal altid henvende sig først til ældre mennesker som et udtryk for respekt. I iransk kultur må man f.eks. ikke sidde med ryggen til en, der er ældre end en selv. Man må heller ikke strække sine ben, når man f.eks. sidder på gulvet, hvilket man gør meget i Iran, eller bare i en sofa i DK, foran en ældre. Man skal sidde helt oprejst med samlede ben tæt ind til kroppen, da det er uhøfligt at ”dase den af” foran nogen, som er ældre end én selv.

Hilsner

Mellem kvinder er det tilladt og normalt at give kram og kindkys. Mellem kvinder og tætte mandlige familiemedlemmer giver man kram, men ellers er det ikke tilladt for mænd og kvinder at røre hinanden i Iran, heller ikke at give håndtryk.

Mænd imellem bestemmer selv, hvordan de hilser. Mellem venner og familie er håndtryk, kindkys og kram meget almindeligt. En fremmed vil man ofte hilse på med et håndtryk, og en ældre person med et håndtryk og eventuelt et kys på hans hånd.

Kønsroller og ægteskab

Forholdet mellem mænd og kvinder i samfundet følger det, som er beskrevet i koranen: Kvinden er under manden. I Iran har en mand langt flere rettigheder end en kvinde.

Mænd og kvinder møder ikke hinanden særlig meget i samfundet, og ægteskaber er ofte arrangerede. Ved ægteskab skal mandens forældre komme til kvindens forældre, hvor de snakker sammen, og begge forældrepar sætter betingelser op for giftemålet. F.eks. kan forældrene kræve, at manden skal betale et bestemt beløb til kvinden, hvis han lader sig skille fra hende, for at hun kan klare sig. Det forventes at kvinden/hendes forældre skal stå for at skaffe nogle af tingene til den fælles husstand, som for eksempel køleskab, køkkensager, osv. Hvis det derimod er kvinden og ikke manden, der vil skilles, står kvinden tilbage uden hverken ejendele eller penge. Tidligere var der tradition for, at det var manden/hans forældre, som skulle arrangere og betale for brylluppet. Nu til dags forhandler forældrene om, hvordan de gør det.

Flerkoneri er tilladt i Iran. Det var noget mere almindeligt at gifte sig med flere kvinder for tyve år siden, men det forekommer stadig i dag. Shia-muslimer tillader tidsbegrænsede ægteskaber, hvilket gør det muligt at have koner/kæresten i en kortere periode. Dette kaldes "sigha". Den tidsbegrænsede periode kan dog forlænges, og de kan også ende med at gifte sig. Men før der er tale om ægteskab, har kvinden ingen rettigheder, hvis det tidsbegrænsede ægteskab bliver opløst igen. For sunni-muslimer anses "sigha" dog for "haram" (forbudt). For sunnimuslimer er "sigha" altså ikke tilladt, men det er okay at gifte sig (mere permanent) med flere koner.

Hvis et forældrepar dør, så får den afdøde mands familie rettighederne over børnene. Man kan selvfølgelig godt lave en aftale med manden eller hans familie om, at moren eller morens familie må få børnene, men det koster meget for kvinden, og det sker meget sjældent. Manden må desuden have flere koner, men hvis kvinden er utro, bliver hun stenet eller hængt.

Både mænd og kvinder arbejder. Mange kvinder har højere uddannelser end mænd, men hvis en kvinde gifter sig, er det hendes mand, som kan bestemme, om hun får lov til at arbejde eller skal passe børn og hus.

Som tidligere nævnt må mænd og kvinder ikke røre ved hinanden, hvis de ikke er nært relateret. Til fester skal mænd og kvinder opdeles, f.eks. til et bryllup.

Familie

I Iran findes der plejehjem, men det anses for respektløst mod de ældre at sende dem på plejehjem. Så de fleste ældre bor hos deres børn. Det mest normale er, at unge mennesker bliver boende hos deres forældre, indtil de bliver gift. Når et ungt par bliver gift, flytter kvinden ind hos

mandens forældre i en periode, prøveperiode, for at se, om de kan finde ud af at få det til at hænge sammen; om det er ansvarligt, at manden køber et hus.

Mad

Iranere elsker te, og det er almindeligt at servere te og frugt efter et måltid, mens de sætter noget musik på tv'et.

Gæstfri og gavmilde

Iranere er generelt meget, meget gæstfri, og de forsøger ofte at give mere, end de reelt har råd til. Det siger meget, hvilke prioriteringer, man typisk har som iraner: Først familie, dernæst gæster, og herefter alt det andet. Iranere vil som regel forsøge at betale for alt, så hvis man gerne vil undgå, at de skal bruge alle deres penge på én, er det en idé, at man er hurtig til at betale regningen.

Good to know, når man som dansker er sammen med iranere

- Iranere kan godt lide at snakke men er ikke særlig vant til brætspil. Ofte vil det være nemmere at foreslå et kortspil, da de i Iran også har nogle af den art.
- Iranere er meget stolte af deres egen kultur, og man får ofte et meget positivt resultat, hvis man viser interesse.
- I iransk kultur er stilhed en dårlig ting i en forsamling, og der er stort set aldrig stille, når de mødes. De snakker meget i munden på hinanden, hvor vi i Danmark har en kultur, hvor vi taler skiftevis.
- Politik er for mange iranere et meget følsomt og følelsesladet emne, og man kan nemt såre deres stolthed eller holdninger, så derfor er det måske ikke det smarteste samtaleemne at tage op, før man kender hinanden rigtig godt.
- Unge iranere er ikke så konservative, og man kan godt til en vis grad betragte dem som vestlige unge. Ældre iranere er relativt konservative og har en del komplicerede normer.
- Når man er sammen med ældre iranere, skal man for eksempel rejse sig for dem, gerne lægge hånden på brystet, aldrig strække fødderne ud mod dem, men lytte og anerkende alt de siger som sandt.

Af Laura Sandberg, januar 2021